

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PRAŠYMO NR. 1A-160/2020 DALIES GRAŽINIMO IR ATSISAKYMO NAGRINĖTI JO DALĮ

2020 m. gruodžio 3 d. Nr. KT200-A-S184/2020

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaistė pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-160/2020.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėja prašo ištirti Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 56 straipsnio 4 dalies (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje nustatyta, kad kiekvienas advokatas yra Lietuvos advokatūros narys, atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsnio 2 daliai, 46 straipsnio 1, 4 dalims, 48 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai.

2. Vilniaus apygardos teismas 2018 m. lapkričio 9 d. sprendimu atmetė pareiškėjos ieškinius, kuriais ji prašė panaikinti Lietuvos advokatūros Advokatų garbės teismo 2017 m. spalio 19 d. sprendimą, kuriuo jai paskirta drausminė nuobauda – siūlymas panaikinti Lietuvos advokatūros sprendimą pripažinti pareiškėją advokate, taip pat Lietuvos advokatūros Advokatų tarybos 2017 m. gruodžio 14 d. sprendimą, kuriuo nuspręsta panaikinti Lietuvos advokatūros sprendimą pripažinti pareiškėją advokate ir išbraukti ją iš asmenų, pripažintų advokatais, sąrašo ir praktikuojančių advokatų sąrašo dėl pareigos mokėti Lietuvos advokatūros nario įmokas nevykdymo. Lietuvos apeliacinis teismas 2020 m. sausio 13 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2018 m. lapkričio 9 d. sprendimą paliko nepakeistą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2020 m. balandžio 29 d. galutine ir neskundžiama nutartimi pareiškėjos kasacinį skundą atsisakė priimti.

3. Pareiškėjos prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2020 m. rugpjūčio 26 d.

4. Pradėjus išankstinį tyrimą dėl pareiškėjos prašymo buvo nustatyta, kad prašymas neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 dalies 5, 10 punktuose, 2 dalyje, 4 dalies 2, 3 punktuose nustatytų reikalavimų.

Atsižvelgiant į tai, Konstitucinio Teismo pirmininko 2020 m. rugsėjo 23 d. potvarkiu Nr. 2A-234 „Dėl prašymo trūkumų pašalinimo“ (toliau – Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkis) buvo nustatytas 29 dienų terminas (iki 2020 m. spalio 22 d.) pareiškėjos prašymo trūkumams pašalinti, kaip nurodyta Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje (2019 m. liepos 16 d. redakcija).

Pareiškėja, siekdama pašalinti nurodytus prašymo trūkumus, papildomą informaciją Konstituciniam Teismui teikė 2020 m. spalio 22 d. per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinę sistemą (E. pristatymas), tačiau teikiami dokumentai Konstituciniame Teisme nebuvo užregistruoti, nes neatitiko Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo reglamento 71 punkto reikalavimų, t. y. neatitiko elektroninio dokumento specifikacijos ADOC. Pareiškėjos pakartotinai pateikti dokumentai Konstituciniame Teisme buvo užregistruoti 2020 m. spalio 23 d.

Pareiškėja, siekdama pašalinti savo prašymo trūkumus, kartu su papildoma informacija pateikė prašymą pratęsti Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkiu nustatytą terminą prašymo trūkumams pašalinti, kuriame nurodė, kad suformuotus dokumentus teikė nepraleisdama termino prašymo trūkumams pašalinti, tačiau juos patvirtino netinkamu būdu.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

5. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones; šios teisės įgyvendinimo tvarką nustato Konstitucinio Teismo įstatymas.

5.1. Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje (2019 m. liepos 16 d. redakcija) nustatyta, kad prašymo trūkumams pašalinti gali būti nustatomas ne trumpesnis kaip 7 dienų ir ne ilgesnis kaip 30 dienų terminas. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 3 punktą, jeigu Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytas asmuo nepašalina prašymo (jo dalies) trūkumų šio įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nustatytu atveju ir terminais, toks prašymas (jo dalis) grąžinamas pareiškėjui.

Taigi Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 3 punkte yra įtvirtintos pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalį (2019 m. liepos 16 d. redakcija) prašymo trūkumams pašalinti nustatyto termino praleidimo teisinės pasekmės –

toks prašymas gražinamas pareiškėjui.

5.2. Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 5 dalyje nustatyta, kad prašymo ir jo priedų pateikimo elektroninių ryšių priemonėmis tvarka nustatoma Konstitucinio Teismo reglamente.

Pagal Konstitucinio Teismo reglamento 71 punktą (2019 m. rugsėjo 5 d. redakcija) prašymai ir jų priedai Konstituciniam Teismui pateikiami elektroninių ryšių priemonėmis per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinę sistemą (E. pristatymas) arba naudojantis Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platforma (VIISP) elektronine forma elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacija ADOC. Konstitucinio Teismo reglamento 72 punkte (2019 m. rugsėjo 5 d. redakcija) *inter alia* nustatyta, kad Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnyje nurodytas prašymas, pateikiamas elektroninių ryšių priemonėmis elektronine forma, turi būti pasirašytas prašymą teikiančio asmens ar jo atstovo kvalifikuotu elektroniniu parašu; patikrinęs, ar gautas kreipimasis pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu, atsakingas Konstitucinio Teismo kanceliarijos valstybės tarnautojas ar darbuotojas jį užregistruoja.

Pažymėtina, kad šios Konstitucinio Teismo reglamento 71 punkto (2019 m. rugsėjo 5 d. redakcija), 72 punkto (2019 m. rugsėjo 5 d. redakcija) nuostatos *mutatis mutandis* taikytinos ir pareiškėjo dokumentams, teikiamiems šalinant prašymo trūkumus pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalį (2019 m. liepos 16 d. redakcija).

6. Kaip minėta, pareiškėja, siekdama pašalinti prašymo trūkumus, papildomą informaciją Konstituciniam Teismui teikė paskutinę prašymo trūkumams pašalinti nustatyto termino dieną, t. y. 2020 m. spalio 22 d., tačiau dėl dokumentų neatitikties elektroninio dokumento ADOC specifikacijai jie Konstituciniame Teisme buvo užregistruoti 2020 m. spalio 23 d.

Pabrėžtina, kad pareiškėja, siekdama pašalinti prašymo trūkumus, papildomą informaciją teikė Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkyje nustatytu terminu per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinę sistemą (E. pristatymas), ir, nors teikiama informacija iš pradžių neatitiko elektroninio dokumento ADOC specifikacijos, ši neatitiktis nedelsiant buvo pašalinta.

Įvertinus šias aplinkybes ir atsižvelgiant į pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 24 straipsnio 4 dalį (2019 m. liepos 16 d. redakcija) prašymo trūkumams pašalinti nustatyto termino praleidimo teises pasekmes, taip pat į konstitucinius teisingumo, protingumo imperatyvus, pareiškėjos papildoma informacija, pateikta šalinant prašymo trūkumus, vertintina sprendžiant dėl šio prašymo priimtimumo.

7. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti Advokatūros įstatymo 56 straipsnio 4 dalies (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje nustatyta, kad kiekvienas advokatas yra Lietuvos advokatūros narys, atitiktį Konstitucijos 35 straipsnio 2 daliai, 46 straipsnio 1, 4 dalims, 48 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkiu pareiškėjai buvo nurodyta pašalinti šio prašymo trūkumus, nustačius, kad jis neatitinka, be kita ko, Konstitucinio Teismo įstatymo 67¹ straipsnio (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 1 dalies 10 punkte, 2 dalyje nustatyto reikalavimo aiškiai, tiksliai ir suprantamai pateikti pareiškėjo poziciją dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai pagrindžiančius teisinius argumentus.

7.1. Iš pareiškėjos prašymo ir šalinant jo trūkumus pateiktos papildomos informacijos matyti, jog pareiškėjos abejonės dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai iš esmės grindžiamos tuo, kad, pareiškėjos manymu, advokato profesija nėra valstybės kontroliuojama profesija, todėl advokato profesija besiverčiantys asmenys negali būti įpareigoti priklausyti šios profesijos savivaldą užtikrinančiai asociacijai – Lietuvos advokatūrai. Pareiškėja tokią išvadą daro remdamasi tuo, kad nei Konstitucinio Teismo doktrinoje, nei Lietuvos Respublikos teisės aktuose nenustatyta, kad advokato profesija yra valstybės kontroliuojama profesija, be to, pareiškėjos nuomone, advokato veikla neapima nei deleguotų valstybės funkcijų vykdymo, nei viešųjų paslaugų teikimo.

7.2. Pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje valstybės kontroliuojamomis profesijomis laikomos tokios profesijos, kai viešąjį interesą užtikrinančias funkcijas vykdo savarankiška profesine (privačia) veikla besiverčiantys asmenys (už atlygį), o jiems šias funkcijas vykdyti perdavusi valstybė turi kontroliuoti, kaip jos vykdomos; įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesine veikla, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, *inter alia* vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi priežiūrą; taigi įstatymu gali būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad buvimas tokios asociacijos nariu būtų būtina vertimosi atitinkama profesine veikla sąlyga (2008 m. sausio 7 d., 2020 m. rugsėjo 11 d. nutarimai).

Pažymėtina ir tai, kad, kaip konstatuota Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje, advokatų veikla yra tam tikra asmens savarankiška profesinė veikla, susijusi su atitinkamų teisinių paslaugų teikimu (2011 m. vasario 14 d., 2011 m. birželio 9 d. nutarimai), kad advokatas, vykdydamas savarankišką profesinę veiklą bei teikdamas teisinę pagalbą asmeniui, kurio teisės ir teisėti interesai yra pažeisti, padeda įgyvendinti konstitucinę asmens teisę į teisminę gynybą, kad asmens teisė turėti advokatą yra viena iš asmens teisės į teisminę gynybą veiksmingo įgyvendinimo sąlygų (2011 m. birželio 9 d., 2015 m. liepos 9 d. nutarimai), kad advokatai teikia *inter alia* viešąsias teises paslaugas (2015 m. liepos 9 d. nutarimas), kad valstybė, siekdama garantuoti viešąjį interesą, turi užtikrinti viešųjų paslaugų teikimą (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

7.3. Atsižvelgiant į šias oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas, konstatuotina, kad pareiškėja teisiniais argumentais nepagrindė, kodėl pagal Konstituciją, atsižvelgiant į advokato veiklos pobūdį, advokato profesija, kuri yra susijusi su teisingumo vykdymu, negali būti laikoma

valstybės kontroliuojama profesija, t. y. kad advokato veikla nėra savarankiška profesinė (privati) veikla, kad tokia veikla už atlygį besiverčiantys asmenys nevykdo viešąjį interesą užtikrinančių funkcijų, kad jiems šias funkcijas vykdyti perdavusi valstybė neturi įgaliojimų kontroliuoti, kaip jos vykdomos.

Vadinasi, pareiškėja, teisiniais argumentais nepagrindusi, kodėl advokato profesija negali būti laikoma valstybės kontroliuojama profesija, teisiškai nepagrindė ir tai, kodėl pagal Konstituciją advokato profesija besiverčiantys asmenys negali būti įpareigoti priklausyti šios profesijos savivaldą užtikrinančiai asociacijai – Lietuvos advokatūrai.

7.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pareiškėja nepašalino prašymo ištirti Advokatūros įstatymo 56 straipsnio 4 dalies (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek jos nurodyta, atitiktį Konstitucijai trūkumų.

7.5. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 1 dalies (2019 m. liepos 16 d. redakcija) 3 punktą, jeigu Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytas asmuo nepašalino trūkumų šio įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nustatytu atveju ir terminais, toks prašymas (jo dalis) gražinamas pareiškėjui.

7.6. Taigi yra pagrindas grąžinti pareiškėjai šią jos prašymo dalį.

8. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnio 2 dalį prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai.

Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, prašymo grąžinimas prašymo trūkumų per nustatytą terminą nepašalinusiam Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje nurodytam asmeniui nesuteikia teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, jeigu šis asmuo nebegali įgyvendinti šios savo teisės pateikdamas naują prašymą Konstituciniam Teismui Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytais sąlygomis, *inter alia* per šiame įstatyme nustatytą keturių mėnesių nuo galutinio ir neskundžiamo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos terminą (*inter alia* 2020 m. sausio 16 d., 2020 m. sausio 20 d. sprendimai, 2020 m. birželio 26 d. sprendimas Nr. KT111-A-S102/2020).

Atsižvelgiant į tai, kad dėl pareiškėjos priimta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis, nuo kurios įsiteisėjimo dienos skaičiuojamas kreipimosi į Konstitucinį Teismą terminas, įsiteisėjo 2020 m. balandžio 29 d., pareiškėja nebegali įgyvendinti teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą pateikdama naują prašymą Konstituciniam Teismui per Konstitucinio Teismo įstatyme nustatytą keturių mėnesių terminą.

9. Pareiškėja taip pat prašo ištirti Advokatūros įstatymo 56 straipsnio 4 dalies (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, atitiktį Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai.

Taigi pareiškėja kelia įstatymo ir tarptautinės sutarties kolizijos klausimą.

9.1. Kaip 2016 m. gegužės 9 d. sprendime yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, įstatymo ir tarptautinės sutarties nuostatų kolizija yra teisės taikymo klausimas. Konstitucinis Teismas ne

kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją jis nesprenžia teisės taikymo klausimų (*inter alia* 2006 m. lapkričio 20 d., 2016 m. gegužės 9 d. sprendimai, 2020 m. balandžio 1 d. sprendimas Nr. KT61-A-S56/2020). Prašymai išspręsti tokius klausimus yra nežinybingi Konstituciniam Teismui.

9.2. Vadinasi, ši pareiškėjos prašymo dalis yra nežinybinga Konstituciniam Teismui.

9.3. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

9.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti šią pareiškėjos prašymo dalį.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktais, 28 straipsniu, 67¹ straipsnio 1 dalies 10 punktu, 2 dalimi, 69 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 70 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

1. Gražinti pareiškėjai [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-160/2020 ištirti Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 56 straipsnio 4 dalies (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje nustatyta, kad kiekvienas advokatas yra Lietuvos advokatūros narys, atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsnio 2 daliai, 46 straipsnio 1, 4 dalims, 48 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Atsisakyti nagrinėti pareiškėjos [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-160/2020 ištirti Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 56 straipsnio 4 dalies (2017 m. gruodžio 12 d. redakcija) tiek, kiek joje nustatyta, kad kiekvienas advokatas yra Lietuvos advokatūros narys, atitiktį Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas